

Henseende frembyde meget store Vanskeligheder; thi medens der er enkelte, der have eller ere i Begreb med at faae Charakteren af virkelige Kjøbstæder eller Byer, og der altsaa med Hensyn til dem kan være Trang til videre gaاعدة Fordringer, og saadanne virkelig ogsaa bør gjøres gjældende, saa ere der paa den anden Side mange, der ere meget smaa, en ikke ringe Deel af dem ere jo ikke andet end mere eller mindre broslagne Landsbyer, saa at det er vanskeligt at træffe Bestemmelser, som kunne være almeengyldige for dem alle; men det forekommer mig ganske klart, at man bør vel overveje, hvilke Følger det kunde have for Kjøbstæderne og for Landet i det Hele, hvis man skulde gjøre for store Fordringer. Jeg troer, at det er et fremtrædende Træk hos det danske Folk, at vi have en Tendents til at ville være Grundeiere og boe i eget Huus, og jeg troer, at det er en meget stor Lykke. Det bringer ind i det hele Folket en vis Stabilitetens Charakter, som vel, idetmindste efter min Mening, stundom kan gaae for vidt, men som dog er et meget heldigt politisk Element, og som navnlig gjør, at vi uden Fare kunne bære en langt mere udstrakt Frihed end mangt et andet Folk. Men aaset fra denne almindelige Betragtning, er det ogsaa for Byernes hele oeconomiske Velvære en Sag af den allerstørste Betydning; thi den, der først har drevet det saa vidt, at han eier sit eget Huus, bliver saa godt som aldrig Bagabond og meget sjælden Fattiglem, idetmindste har Enhver af os seet, med hvilken fortvivlet Kamp den, der har en Grundeierdom, søger at opretholde sig selv for at undgaae at hjemfalde til Fattigvæsenet. Dette er jo af den allerstørste Betydning for de fattige Familiers hele moralske og physiske Velvære og for Byernes oeconomiske Tilstand.

Det er i høi Grad interessant at see, med hvilke overordentlig ringe Midler det tidt lykkes Folk at blive Grundeiere. De bygge et Huus af borgede Materialier med egne Hænder, med frivillig eller i alt Fald tarvelig betalt Hjælp af enkelte Bygningskyndige; lidt efter lidt afbetale eller afstjene de, hvad de have faaet af Tømmer eller Steen. Et Huset endelig deres eget, anvende de deres Fritid paa lidt efter lidt at forbedre det. Kort sagt, det er for dem et Udgangspunkt for et bestemt Velvære; det er en Sparekasse, som hjælper dem til at arbejde sig op til at have en lille Formue. Det er et overordentlig vigtigt Moment, som jeg troer man ikke kan sætte høit nok, og som jeg troer maa gjøre os betænkkelige med Hensyn til mange Fordringer, der i og for sig ere hensigtsmæssige og rigtige, fordi naturligtvis enhver saadan Forbring, naar den blev gjort strengt gjældende, vilde gjøre det vanskeliggere for saadanne Folk at opnaae dette betydelige Gode. Der er ogsaa en anden Henseende, hvori der er Opfordring til med Hensyn til Kjøbstæderne at vise Moderation. Der findes en Række af Paragrapher i Udkastet, som bestandigt henviser til Bygningscommissionens og Amtmandens Approbation med Hensyn til alle Slags tekniske Details; men det lader sig ikke gjøre ved Lov at udnævne Folk til at være sagkyndige i visse Retninger. Saadanne Bestemmelser kunde have deres store Betydning, dersom man virkelig havde en sagkyndig Comitee, som kunde afgive et concret Skjøn, hvilket i alle saadanne Forhold har mere at betyde end en Lovhjemmel; men det kan hverken Amtmanden eller Bygningscommissionen, og for hver Bestemmelse, hvis Overholdelse skal paasees, bliver Arbejdet for Bygningscommissionen mere byrdefuldt.